

קולדממה

בפאנסמות אישי

מאת משה בן-שאול

מיוחדת, במערך הרחב, הקבוע והזמני, במחול הישראלי.

אני יכול להגיד בפשטות: אפרתי, כאדם, ככוריאוגרף, הוא שיאן של אסתטיקה. הוא הולך בדרכו ואינו מסב ראשו ל"אופנות" חולפות, לפוזות של "כאילו". ובודאי לא מגייס לעזרתו את פורסיית, פינה באוש ואחרים.

אפרתי הוא "נטו", וכיוון שהוא כזה, הוא בלתי מתפשר. הוא נושא ונותן עם הממסד, ולמרבה פליאת הצמצום, מוזמן ללא הרף להופעות בחוץ לארץ, מה שמעיד גם על הבינלאומיות שלו.

הנה, גלשתי קצת. אחזור לצד האישי.

אני זוכר באהבה את עבודותי הראשונות כמעצב לעבודות "פסיעות", "יוצא דופן", "להשיג", "כנגד ארבעה בנים", "העטלפים". אני נהנה לחשוב, ששיר שלי היה "בסיס" ליצירה ריקודית יפהפייה, בשנת 1975, למוסיקה של גרונד. אני נהנה לזכור את "האני האחר" של 1978, יצירה שבה הגעתי למימוש ולמיצוי של תלבושות, והכל מינימלי, בשחור-לבן. זה ריגש אותי. בראותי תלבושות אלה, דמויות אלו, של אסתר נדלר וגבי בר, במחול נפלא.

להקת "קול ודממה" ועד שהמעגל היצירתי נעשה "קולדממה", להקה שבה אין בוחנים שיטות - שבה נוצרות היצירות.

היתה, כאמור, אחריות. אבל אפרתי ואסתי הפכו להיות גם ידידים קרובים והלהקה היתה מעין בית. הבנתי שהאפשרויות שלי כ"מלבישן" גדולות יותר. נעשיתי איש הלהקה במובן של חבר ועד, בעל יכולת איזושהי לכוון את הדרך.

הדברים שאני כותב כאן ועכשיו מצומצמים, וגם אישיים מאוד. במשך שנים נוצרת קשת רחבה של יחסים והתייחסויות: עבודה - כתיבת טקסטים - ניסוח רעיונות - הקשבה למוסיקה - ראיית הבמה כחלל אפל - דיבורים - הקשבה - ושאלות כגון: האם זה נכון מה שאני עושה? ולבסוף דאגות אמיתיות, משותפות, למעמדה של להקה כה חשובה, כה

**אפרתי, כאדם,
ככוריאוגרף, הוא
שיאן של
אסתטיקה. הוא
הולך בדרכו ואינו
מסב ראשו
ל"אופנות"
חולפות, לפוזות
של "כאילו"**

משה בן-שאול, סקיצה לתלבושת - "החטאה"
COSTUME DESIGN BY MOSHE BEN-SHAUL
FOR "LEADING ASTRAY"

תחילה, בעבודה, דיברנו על צבעים. שאלתי, והוא, בדרכים עקיפות, ענה באי-מענה. כלומר: נתן לי את אפשרות הבחירה.

זה קצת הפחיד אותי. זו הטלת אחריות. אלא שבמשך השנים כמעט ונוצרה ביננו סימביוזה. אבל תמיד היו המלים, די אבסטרקטיות, על היצירה.

אני מדבר על ההתחלה, כשמשה עבד עם להקת "דממה" של חרשים, אחר כך, עם "להקת משה אפרתי", שבה היו רקדנים שומעים וגם רקדנים חרשים ובה עבדה שיטת הוויברציה המפורסמת שלו. אחריה באה

"העטלפים", צילום: מולה הרמתי
"BATS", PHOTO: MULA HARAMATY

אני נהנה לזכור את "האני האחר" של 1978, יצירה שבה הגעתי למימוש ולמיצוי של תלבושות, והכל מינימלי, בשחור-לבן. זה ריגש אותי

וכיוון שנפלתי על זיכרונות, איך אוכל לשכוח, איך גילינו לראשונה במפעל "דיווה" לבגדי-ים את הלייקרה. אפרתי הצביע על הבדים המבהיקים מעט, הגמישים - ואז שיעבדנו אותם לתלבושות מחול ב"מרקמים", ב"פרקים-קולות" ועוד יצירות. רק אחר כך באו הלהקות האחרות, אבל אפרתי היה, נדמה לי, הראשון שהחליט שמה שטוב ל"דיווה", טוב גם למחול. אלא שאיזכור זה יש בו קוריוז והעיקר לא כאן, ובכל זאת זו האסתטיקה. הצבע. החומר. האפשרויות.

אפרתי חוזר לימי ילדותו בירושלים.

אני חוזר לימי ילדותי בירושלים.

זו לא נוסטלגיה. זה חיפוש.

מה שהוביל אותי לשירה, לאיור, לעיצוב, הוביל בוודאי את משה אפרתי לשירת-המחול שלו. ירושלים היתה, על כל פנים, קונצרט של פעמונים.

יכולתי, כמוכן, להתנסח יותר. בעבודה עם להקת "קולדממה", הן כמעצב, הן כמי שתרם טקסטים ליצירות (גם לילדים) והן כמי ששייך עכשיו לוועד המנהל. יש שותפות, יש בעיות ויש רוממות-רוח, יש דאגות ויש אופטימיות.

ומשום כך, גם אם עבדתי עם מספר להקות אחרות - הכינותי כעשר יצירות ב"ענבל", עבדתי עם להקת "בת שבע" ו"בת דור" ועוד - ליבי נתון ל"קולדממה". אני יכול להגיד בגאווה, ובצניעות, מבלי לערוך "מפרטים טכניים", מבלי לשרטט סקיצות, זאת הלהקה שלי.

▲ "פרקים, קולות", רקדנים: דוד רפופרט, אסתר נדלר

"CHAPTERS, VOICES", DANCERS: DAVID RAPOPORT,

ESTHER NADLER

▲ מדידת תלבושות ל"אלטר אגו"

בתמונה מימין לשמאל: אסתר נדלר,

משה בן-שאול, גבי בר, משה אפרתי

צילום: משה רז

"ALTER EGO", DRESS REHEARSAL

ESTHER NADLER, MOSHE BEN-SHAUL,

GABI BARR, MOSHE EFRATI

PHOTO: MOSHE RAZ